

Tell ikke meg

Innvandringens kostnader og velferdsstaten

N-2-2009

Human Rights Service (HRS)

www.rights.no

1 Innledning	3
Metodisk innfallsvinkel.....	5
2 Skatteinntekter og trygdeutgifter	6
Stor forskjell på innvandreres bidrag til felleskassen.....	7
Skatte- og trygdeatferd.....	9
Differanse.....	9
Ulik skatte- og trygdeprofil.....	10
Mindre bidrag.....	11
3 Kostnader i statsbudsjettet.....	12
4 Sysselsetting	13
a) Sysselsetting relatert til skatteinntekter	14
b) Sysselsetting relatert til BNP.....	15
5 Hva koster innvandringen Norge?.....	16
Innvandringens samlede kostnader	17
Hvordan kompenseres for kostnader og tap?	19
Sluttord.....	19

1 Innledning

Human Rights Service (HRS) vil i dette notatet, ved hjelp av offentlig tilgjengelig statistikk og annen dokumentasjon, gi en indikasjon på innvandringens kostnader for Norge. Til dette vil vi bemerke at vi 6.mai i år spesialbestilte statistikk hos Statistisk sentralbyrå (SSB) på dette feltet, men fikk til svar at de "ikke hadde tid" til å utføre bestillingen.

HRS vil likevel for første gang i Norge presentere et regnskap for Norges befolkning, der vi synliggjør inntekter og kostnader for ulike grupper, som gir en indikasjon på kostnadene knyttet til innvandringen til Norge. Dette gjør vi med utgangspunkt i skatte- og trygderegnskapet, de direkte identifiserbare utgiftene knyttet til innvandring på statsbudsjettet, og kostnader knyttet til lavere arbeidsdeltakelse blant innvandrere. Vi ser også disse resultatene i sammenheng med SSB's framskrivning av innvandrerbefolkningen og peker på noen mulige konsekvenser for den norske velferdsstatens fremtid.

Vi understreker at vi i dette notatet bare tar for oss en del av offentlig forvaltnings inntekter/kostnader, anslagsvis 20 prosent, da vi tar utgangspunkt i skatteinntekter fra (personlig) inntekt og formue og trygdeavgifter og pensjonspremier. Med andre ord er skatteinntekter fra petroleum, inntekter fra merverdi- og investeringsavgift, avgifter på bil, bensin, tobakk og alkohol og andre skatter og avgifter ikke inkludert. (For oversikt, se vedleggstabell V1.) Videre er *ikke* dette et forsøk på å komme med et eksakt tall. Det er mange faktorer som spiller inn, både hva gjelder utgifter og inntekter, mer eller mindre bruk av offentlige goder, tap og gevinst, så vår intensjon ligger i å synliggjøre noen av de faktorene vi mener er sentrale.

Som kjent har det i lang tid i Norge vært omdiskutert hvorvidt et såkalt "innvandrerregnskap" bør presenteres i Norge. Dette helt siden Fremskrittspartiet (FrP) i Oslo i 1995 for første gang foreslo at et slikt regnskap burde utarbeides. Daværende partileder Carl I. Hagen (FrP) fremmet så forslag om innvandringsregnskap i Stortinget våren 1996. Motstanden mot et slikt regnskap synes både å ha vært at det var FrP som foreslo det, ergo ble det ansett som et ledd i partiets "innvandrerfiendtlighet" som flere velger å tolke det, og at et slikt regnskap i seg selv var stigmatiserende, det vil si at det kunne sette innvandrere generelt og kanskje noen innvandrergrupper spesielt, i et dårlig lys. "Frykten" synes dermed å ha vært at mange antar at innvandrere, særlig relatert til noen grupper, er en kostnad for Norge, og at man ville unngå slik dokumentasjon i redsel for eventuelt misbruk av fakta.

Det kan således være grunner til ikke å utarbeide noe innvandrerregnskap, da det fordrer både klokskap i utarbeidelse og bruk, ikke minst hvordan det blir brukt politisk, i forskningssammenheng og i media. Samtidig har HRS latt seg provosere av nettopp politikere, forskere og journalister som i ulike sammenhenger hevder at innvandrere er et økonomisk vellykket prosjekt for Norge. For eksempel levnet et oppslag i Aftenposten lillejulaften 2008 således ingen tvil, da det sto å lese: "Innvandrerregnskapet går i pluss". På julaften fulgte samme avis opp på lederplass, da både med å ta avstand fra at et slikt regnskap faktisk var utarbeidet og glede over at det faktisk viste at innvandringen er en økonomisk suksess for Norge. Aftenposten tar langt på vei feil i begge deler. Det var ikke utarbeidet noe innvandrerregnskap, noe også SSB forklarte, dertil i samme avis. Derimot hadde en av

avisens journalister kommet frem til at statistikken han hadde innhentet, var et innvandreregnskap, og på egen hånd konkluderte han med at ”det gikk i pluss”.¹

Som både politikere, media og forskere stadig kommenterer, er innvandrere i Norge en lite homogen gruppe. Slik sett er det innlysende at innvandreres inntekter og kostnader vil ha store variasjoner. Men når vi snakker om innvandring er det altså blitt ”inhumant” å måle Norges befolkning etter en økonomisk standard. Det til tross for at det gjøres i alle andre sektorer, være seg skole, helse, sosial beskyttelse eller annet. Begrunnelsen for å beregne kostnader/inntekter er åpenbar – det er de styrendes viktigste verktøy. Flagger et politisk parti at de ønsker å bruke eksempelvis 1 milliard mer på skole, er det første spørsmålet som stilles: Til hva? Sier de at de vil bruke 1 milliard mindre på skole, avkreves de å klargjøre hva som skal kuttes. Det er borgerens soleklare rett å vite. Vi lever i et flertallsdemokrati som er tuftet på vår rett til medbestemmelse. Når det derimot kommer til innvandring stiller saken seg tydeligvis annerledes. Det skal ikke foretas noe regnestykke over hva ulik innvandring til Norge gir av inntekter eller kostnader. Ingen vet hvor det skal plusses på eller kuttes. Vi vet ikke hva det ene eller andre koster, eller hva som er eventuell inntjening. Vi mangler styringsverktøy. Derfor er da også store deler av innvandrings- og integreringsdebatten en røre av et føleribudskap og føleriargumentasjon.

Vi vil presisere følgende: Alt kan ikke måles i kroner og ører. Et menneske har en unik egenverdi i seg selv. Norge skal etter vårt synspunkt ta imot flyktninger som ikke kan bidra økonomisk fordi deres helsemessige tilstand gjør det umulig. Vi har med andre ord humanitet i front – en humanitet vi mener bør videreføres til de kommende generasjoner, da med utgangspunkt i både å ta vare på forfulgte personer med genuint beskyttelsesbehov og hva som er en økonomisk bærekraftig innvandrings- og flyktningpolitikk til det gode for Norges befolknings fremtid. Poenget vårt med dette notatet er at det politisk regnes på alle tema kontinuerlig, men ikke på innvandringens lønnsomhet eller kostnader, hvilket vi mener ikke tjener landets beste – og heller ikke borgerne i dette landet, om de kan kategoriseres som innvandrere eller ikke.

HRS regner med at vi må tåle kritikk for at vi har valgt å utarbeide et regnskap som synliggjør deler av inntekter og kostnader knyttet til innvandringen til Norge, og for den metodiske innfallsvinkelen. Vi er derimot av den formening at Norges befolkning ikke skal la seg forlede av velmenende eller taktiske politikere, forskere eller journalister. Innvandring og integrering er et av Norges mest politisk betente tema, og krever i det minste oppriktighet fra aktører som uttaler seg.

Hva gjelder den metodiske innfallsvinkelen hadde HRS ønsket å gjøre denne analysen så presis som mulig, noe som delvis forhindres av at SSB ikke hadde tid til å levere de ønskede data. Vi må derfor ta utgangspunkt i tilgjengelig statistikk, hovedsakelig presentert i SSBs rapport 2009/1 om ”Økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper”, som i særdeleshet har den svakhet at gruppene overlapper hverandre. Samtidig vil vi påpeke at dette igjen innebærer at de tallene vi presenterer nokså systematisk vil være et underestimat. Kostnadene er altså etter all sannsynlighet høyere enn presentert i dette notat.

Vi er også forberedt på at nettopp SSB vil svare oss med at et slikt regnskap må gjennomføres etter andre analysemetoder og utvalg enn det vi har gjort. Vårt enkle svar er: *gjør det da*. Som

¹ Du kan lese mer om Aftenpostens artikkel og konklusjoner samt andres påstander om innvandringens økonomiske konsekvenser i Hege Storhaugs bok ”Rundlurt” (Kagge forlag, august 2009)

kjent har SSB ikke ønsket å foreta noen slik analyse, mens det i et land som Danmark ivaretas av Den danske nationalbanken. Om ikke SSB snart innser at de må legge fakta på bordet, uansett om det skulle oppleves som ubehagelig på noe vis, så er det kanskje like greit å sende oppfordring til Norges Bank.

Metodisk innfallsvinkel

Som nevnt innledningsvis hadde vi ønsket å presentere en mer presis statistikk, noe som ikke lot seg gjøre da SSB ikke kunne levere dataene. Vi tar derfor utgangspunkt i eksisterende statistikk, men disse dataene er ikke fullstendig tilpasset vårt formål. I SSB's tilgjengelige statistikk er eksempelvis de med norsk bakgrunn ikke skilt fra "befolkningen i alt", hvilket har ført til at vi har beregnet inntekter/kostnader for denne gruppen. Også "innvandrere" blir en sekkekategori, der vi verken kan skille mellom førstegenerasjon og etterkommere, eller opprinnelsesland (som tilsier at svensker, somaliere, vietnamesere, polakker osv. inngår i innvandrer-kategorien). SSB har derimot selv presentert ikke-vestlige innvandrere og flyktninger.² Gitt at vi ikke kan skille gruppene godt nok, vil også tallene bare gi en indikasjon.

Det sentrale spørsmålet er derimot hvordan en kan beregne innvandringens inntekter og kostnader. HRS gir en indikasjon på innvandringens kostnader ved å beregne inntekter/kostnader til innvandrere sammenliknet med den norske befolkningen. Vi beregner også de gjennomsnittlige inntekter/kostnader per innvandrer per år. Dette gjør vi ved å tallfeste fem hovedgrupper av kostnadskomponenter, oppsummert i tabell 1 nedenfor:

Type inntekt/kostnad	Dokumentasjonskilde
1. Innbyggernes innbetalte skatter fra yrkes- og kapitalinntekter	SSBs skatte- og trygderegnskap
2. Innbyggernes utbetalte trygder og stønader	SSBs skatte- og trygderegnskap
3. Utgiftsposter på statsbudsjettet til innvandring og integrering	Statsbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett for 2009
4. Kostnader knyttet til lavere sysselsettingsgrad i form av redusert trygde- og arbeidsgiveravgift	SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk og statistikk over offentlig forvaltning sine inntekter og utgifter
Samt:	
5. Lavere sysselsettingsgrad medfører lavere verdiskapning/BNP per innbygger	SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk og statistikk fra nasjonalregnskapet

Tabell 1: Oversikt over hovedgrupper av kostnadskomponenter i et innvandrerregnskap med tilhørende kilde, samt innvirkning på BNP.

En av de mest sentrale kostnadskomponentene er knyttet til forholdet mellom innbyggernes betaling av skatt (skatteregnskapet) og mottak av trygder og stønader (trygderegnskapet). Dette kan lett beregnes ut fra SSB's skatte- og trygderegnskap.³ SSB viser her skatteinntekter

² Jf. "Økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper", SSB rapport 2009/1.

³ "Økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper", SSB rapport 2009/1.

og trygdeutgifter fordelt etter hele befolkningen, innvandrere (1. og 2. generasjon), ikke-vestlige innvandrere og innvandrere med flyktningsbakgrunn.⁴ Disse grupperingene finner du igjen i tabell 2 (nedenfor), i tillegg til at vi har beregnet gruppen med norsk bakgrunn.⁵

Vi sammenlikner skatteinntekter og trygdeutgifter (pkt.1 og pkt.2 i tabell 1 over) i den norske befolkningen med tilsvarende tall for de tre overnevnte innvandrergruppene. Se kap.2.

I pkt. 3 i tabell 1 (ovenfor) fremkommer det at vi beregner de totale utgiftene til innvandring og integrering på statsbudsjettet for 2009 (oppdatert i forhold til revidert nasjonalbudsjett, RNB). Dette vil gi en oversikt over noen av de direkte identifiserbare utgiftene knyttet til innvandring og integrering på statsbudsjettet. Siden de totale årlige utgiftene knyttet til innvandring og integrering kan betraktes som en kostnad knyttet til innvandring, har vi fordelt disse kostnadene på den samlede innvandrerbefolkningen i Norge. Vi påpeker at vi kun har tatt med de kapitlene som er direkte knyttet til innvandring og integrering på statsbudsjettet, og ikke mer generelle kapitler hvor innvandrerrelaterte forhold vil ha betydning, for eksempel i politiet (utover politiets utlendingsenhet), fengselsvesen, skolene, sosiale tjenester, familievern, osv. Se kap.3.

Vi identifiserer også kostnader i form av tapt arbeidsgiver- og trygdeavgift (trygde- og pensjonspremier) knyttet til at innvandrere har lavere sysselsettingsgrad enn den norske befolkningen (pkt.4 i tabell 1 over). Dette er gjort ved å benytte SSB's statistikk om innvandreres yrkesdeltakelse, samt statistikken som viser offentlig forvaltning sine inntekter og utgifter, herunder de totale skatteinntekter fra arbeidstakernes trygdeavgift og arbeidsgivernes arbeidsgiveravgift.

Videre beregner vi hvilken effekt innvandrernes lavere sysselsettingsgrad har i form av tapt verdiskapning per innbygger, altså BNP per innbygger (pkt.5 i tabell 1 over). Til dette vil vi påpeke at vi har vært meget forsiktige i våre anslag på effekten av den reduserte sysselsettingen, i tillegg til at vi har benyttet BNP for fastlandsøkonomien. Se kap.4.

De ovennevnte forhold illustrerer etter vår tolkning at vi i sum har vært forsiktige i beregningen av alle de gitte komponentene. Dette innebærer etter all sannsynlighet at de faktiske kostnadene knyttet til innvandring i Norge trolig er høyere enn hva som her fremkommer i våre beregninger.

2 Skatteinntekter og trygdeutgifter

Forholdet mellom befolkningens innbetalte skattepenger og utbetalte trygder og stønader utgjør en viktig del av fundamentet for finansieringen av den norske velferdsstaten. For at velferdsstaten skal være bærekraftig må befolkningen betale inn mer skatt enn de mottar i form av trygder. Tabell 2 nedenfor viser skatte- og trygderegnskapet for befolkningen i alt, befolkningen med norsk bakgrunn og noen ulike grupper i innvandrerbefolkningen. (Merk at

⁴ Innvandrere benevnes av SSB som innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, vi benytter for enkelthetens skyld begrepene 1.og 2.generasjon. Ikke-vestlige innvandrere benevnes av SSB som innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre og landbakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika, og Latin-Amerika. Hva gjelder flyktninger er dette dem som har oppgitt flukt som årsaken til opphold (SSB bygger således på data fra Utlendingsdirektoratet).

⁵ Dette vil etter SSB's definisjon være dem som er født i Norge av norskfødte foreldre og norskfødte besteforeldre. For enkelthetens skyld benevnes dette som befolkningen med norsk bakgrunn.

skatteinntektene i tabellen viser skatteinntekter fra lønns- og kapitalinntekter, inntekter fra avgifter er altså ikke inkludert).

	Hele befolkningen	Norsk bakgrunn	1. og 2.gen innvandrere	Ikke-vestlige Innvandrere	Innvandrere med flyktningbakgrunn
<i>Fordelt i 1000 kroner i alt</i>					
1. Skatteinntekter i alt	276 743 708	259 378 372	17 365 336	9 075 073	3 522 750
2. Trygder og overføringer i alt	238 976 090	222 715 422	16 260 668	11 368 298	5 938 800
2.1. Herav pensjon fra folketrygden	152 075 694	144 684 481	7 391 213	4 372 422	1 855 875
2.2. Herav andre trygder	86 900 396	78 030 941	8 869 455	6 995 875	4 082 925
3. Nettbidrag. Skatt minus trygd	37 767 618	36 662 950	1 104 669	- 2 293 225	-2 416 050
<i>Fordelt i kroner per innbygger</i>					
6. Skatteinntekter i alt	61 318	63 360	41 391	30 458	25 808
7. Trygder og overføringer i alt	52 950	54 404	38 758	38 155	43 508
7.1. Herav pensjon fra folketrygden	33 695	35 343	17 617	14 675	13 596
7.2. Herav andre trygder	19 255	19 061	21 141	23 480	29 912
<i>Nettbidrag og merkostnader i kroner per innbygger per år</i>					
8. Nettbidrag. Skatt minus trygd	8 368	8 956	2 633	-7 697	-17 700
9. Differanse (mindre bidrag) ift gj.snitt av befolkningen med norsk bakgrunn	-588		-6 323	-16 653	-26 656
10. Differanse (mindre bidrag) ift gj.snitt for befolkningen med norsk bakgrunn når pensjoner fra folketrygden er holdt utenom	-2 236		-24 049	-37 321	-48 403

Tabell 2: Trygde- og skatteregnskap. Oversikt over innbetalt skatt og utbetalt trygd/overføringer, fordelt på hele befolkningen, befolkningen med norsk bakgrunn, 1. og 2. generasjon innvandrere, innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn og innvandrere med flyktningbakgrunn. 2006. Kroner i alt (målt i 1000 kroner) og kroner per innbygger. Farget tomt felt utgjør referansen. Kilde: SSB Rapport 2009/1. Tabellen er i sin helhet utarbeidet på bakgrunn av tallene i tabell 7.5, jf. vedleggstabell V2.

Stor forskjell på innvandreres bidrag til fellekkassen

Tabell 2 viser at for *befolkningen i alt* gikk skatte- og trygderegnskapet i pluss med nesten 38 milliarder (37 767 618 000) kroner i 2006. Dette betyr at landets da ca. 2 millioner (2 051 473) husholdninger i gjennomsnitt bidro med et overskudd på 18 400 kroner til skatte-

og trygderegnskapet.⁶ Befolkningen som helhet innbetalte i alt 277 milliarder (276 743 708 000) kroner i skatt, og mottok 239 milliarder (238 976 090 000) kroner i trygder og stønader. Pensjoner fra folketrygden utgjorde 152 milliarder (152 075 694 000) kroner, i underkant av 64 prosent, av de samlede utbetalte trygder og stønader.

Hva gjelder *befolkningen med norsk bakgrunn* gikk skatte- og trygderegnskapet i pluss med i om lag 36,5 milliarder (36 662 950 000) kroner. Dette gir at landets da i underkant av 1,9 millioner (1 869 064) husholdninger med norsk bakgrunn i gjennomsnitt bidro med et overskudd på 19 600 kroner til skatte- og trygderegnskapet. Den norske befolkningen innbetalte i alt 259 milliarder (259 378 372 000) kroner i skatt, og mottok 223 milliarder (222 715 422 000) kroner i trygder og stønader. Pensjoner fra folketrygden utgjorde for den norske befolkningen 145 milliarder (144 684 481 000) kroner, 65 prosent, av de samlede utbetalte trygder og stønader.

For at velferdsstaten skal være økonomisk bærekraftig på lengre sikt vil den som nevnt være avhengig av at befolkningen betaler mer penger i skatt enn det som tas ut i form av trygder og stønader. Tabell 2 avdekker derimot at det er stor forskjell på innvandrerne (eller innvandrergruppene).

Hva gjelder *innvandrere generelt*, altså alle med innvandrerbakgrunn uavhengig av landbakgrunn, inkludert både 1. og 2.generasjon, viser det at skatte- og trygderegnskapet gikk i pluss med i om lag 1 milliard (1 104 669 000) kroner. Dette gir at landets da 182 000 (182 409) husholdninger med innvandrerbakgrunn i gjennomsnitt bidro med et overskudd på 6 000 kroner til skatte- og trygderegnskapet. Innvandrere innbetalte i alt 17 milliarder (17 365 336 000) kroner i skatt, og mottok 16 milliarder (16 260 668 000) kroner i trygder og stønader. Pensjoner fra folketrygden utgjorde for innvandrerbefolkningen 7 milliarder (7 391 213 000) kroner, eller 45 prosent, av de samlede utbetalte trygder og stønader.

Ser vi derimot på de *ikke-vestlige innvandrerne* i Norge endrer bildet seg. For denne gruppen går skatte- og trygderegnskapet i minus med 2,3 milliarder kroner for de da drøyt 124 000 (124 146) husholdningene i Norge som har ikke-vestlige innvandrerbakgrunn. Denne gruppen betalte 9 milliarder (9 075 073 000) kroner i skatt og mottok over 11 milliarder (11 368 298 000) kroner i trygder og stønader. Det betyr at denne gruppen mottar mer penger i trygd og stønader enn de betaler i skatt. De ikke-vestlige innvandrerne bidro i gjennomsnitt med et underskudd på skatte- og trygderegnskapet på 18 500 kroner per husholdning.

Tabell 2 viser videre at underskuddet i skatte- og trygderegnskapet ("velferdsregnskapet") er enda større blant innvandrere med *flyktningbakgrunn*. De da 52 500 husholdningene som var definert med flyktningbakgrunn innbetalte 3,5 milliarder (3 522 750 000) kroner i skatt og mottok nær 6 milliarder (5 938 800 000) kroner i trygder. Det betyr at denne gruppen gikk 2,4 milliarder kroner i minus i skatte- og trygderegnskapet. Dette tilsvarer et underskudd på 46 000 kroner per husholdning.

Dette forteller at mens "sekke kategorien" innvandrere (1. og 2.gen. innvandrere) hadde et positivt bidrag per husholdning på 6 000 kroner, utgjør dette likevel "bare" om lag 30 prosent av det gjennomsnittlige overskuddet for den norske befolkningen (på 19 600 kroner). Så selv om innvandrerbefolkningen totalt sett gir et positivt bidrag til skatte- og trygderegnskapet, er

⁶ Antall husholdninger refererer seg til de angitte i vedleggstabell V2.

bidraget betydelig mindre enn den norske befolkningen, og avdekker samtidig at innvandreres bidrag er høyst forskjellig. Denne forskjellen forsterkes også med at av de totalt 182 409 husholdningene med innvandrerbakgrunn i 2006, utgjorde hele 124 146 husholdninger, eller 68 prosent, ikke-vestlige innvandrere, som altså hadde et underskudd per husholdning på 18 500 kr.

Skatte- og trygdeatferd

Som kjent har innvandringen til Norge fortsatt å øke siden 2006. Det er unektelig en sammenheng mellom type og andel innvandring til Norge og deres bidrag i det norske samfunnet, og denne sammenhengen er av vesentlig betydning for Norge som en videre sterk velferdsstat. Dette kan illustreres med hvilken betydning det ville ha hatt dersom alle personer i befolkningen hadde den samme skatte- og trygdeatferd som de angitte innvandrergruppene.

For *befolkningen i alt* (jf. tabell 2, pkt.8) bidro hver person med et overskudd på 8 368 kr. I tabellen inngår i alt 2 051 473 husholdninger med i gjennomsnitt 2,2 personer, altså om lag 4 513 241 personer.⁷ Når 4,5 millioner personer bidrar med et overskudd på 8 368 kr per person gir dette et samlet overskudd på 38 milliarder kr. Hvis den samme befolkning hadde hatt skatte- og trygdeatferden som innvandrerbefolkningen, ville overskuddet ha blitt redusert med 26 milliarder, til 12 milliarder kr. Dersom Norges befolkning hadde den samme skatte- og trygdeatferd som henholdsvis den ikke-vestlige befolkningen og befolkningen med flyktningbakgrunn, så ville skatte- og trygderegnskapet gått med et underskudd på henholdsvis 35 og 80 milliarder kroner.

Differanse

Vi har videre beregnet kostnader per innvandrere per år sammenliknet med befolkningen med norsk bakgrunn sitt bidrag til skatte- og trygderegnskapet (se tabell 2, pkt.8). Dette har vi gjort ved å sammenlikne de ulike gruppernes nettobidrag til skatte- og trygderegnskapet per person. Skatt minus trygd gir et uttrykk for de ulike gruppernes nettobidrag til skatte- og trygderegnskapet.

Den norske befolkningen betalte i gjennomsnitt 63 360 kr i skatt per person, og fikk 54 404 kr per person i trygder/overføringer. Dette gir et positivt nettobidrag på 8 956 kr per person. Innvandrergruppen totalt betalt i gjennomsnitt 41 391 kr i skatt per person, og fikk 38 758 kr i trygder. Det gir et positivt nettobidrag på 2 633 kr per person. En ikke-vestlige innvandrer betalte i gjennomsnitt 30 458 kr i skatt og mottok 38 155 kr i trygder. Dette gir et negativt nettobidrag på 7 697 kr per person, mens en flyktning betalte 25 808 kr i skatt og mottok 43 508 kr i trygder, som gir et negativt nettobidrag på 17 700 kr.

Differansen for de ulike innvandrergruppene sammenliknet med befolkningen kan beregnes ved å sammenlikne nettobidragene til de ulike innvandrergruppene med nettobidraget til befolkningen med norsk bakgrunn. Siden alle innvandrergrupper har lavere nettobidrag enn

⁷ Antall personer er beregnet ut fra antall husholdninger og gjennomsnittlig antall personer per husholdning, jf. vedleggstabell V2.

befolkningen med norsk bakgrunn, vil de ulike innvandrergруппene representerer en negativ differanse sammenliknet med befolkningen med norsk bakgrunn.

Kostnadens størrelse (knyttet til skatte- og trygderegnskapet alene) kan enkelt beregnes ut fra tabellens opplysninger om nettobidrag per innbygger på følgende måte: Innbyggere med norsk bakgrunn bidro i gjennomsnitt med 8 956 kr per person, mens innvandrergруппen bidro med 2 633 kr per person. Dette tilsier at hver innvandrер bidro med 6 322 kr mindre enn en med norsk bakgrunn (differansen mellom 8 956 og 2 633), mens differansen (mindre bidrag) for en ikke-vestlig innbygger utgjør 16 653 kr og en flyktning 26 656 kr.

Ulik skatte- og trygdeprofil

Tallene fra skatte- og trygderegnskapet (jf. tabell 2, pkt.6) antyder også hvorfor de ulike innvandrergруппene kommer svakere ut enn de med norsk bakgrunn på skatte- og trygderegnskapet. Dette skyldes blant annet at innvandrere betaler vesentlig mindre skatt per person enn de med norsk bakgrunn. Innvandrergруппen betaler hele 35 prosent mindre skatt per innbygger enn befolkningen med norsk bakgrunn. Ikke-vestlige innvandrere og flyktninger betaler henholdsvis hele 52 og 59 prosent mindre skatt enn personer med norsk bakgrunn. Dette må kunne karakteriseres som markante forskjeller.

Tabell 2 (pkt.7) viser samtidig at den norske befolkning samlet sett får utbetalt mer i trygder og overføringer i alt enn innvandrergруппen. Både innvandrergруппen i alt og ikke-vestlige innvandrere får i gjennomsnitt utbetalt 29 prosent mindre trygder per innbygger enn befolkningen med norsk bakgrunn. Også flyktninger får utbetalt 20 prosent mindre i trygder per innbygger enn de med norsk bakgrunn. Som det fremkommer i tabell 2 (pkt.7.1) skyldes dette at de med norsk bakgrunn får utbetalt langt mer trygder i form av pensjoner fra folketrygden enn innbyggerne med innvandrerbakgrunn. Dette henger sammen med at innvandrerbefolkningen gjennomgående er langt yngre enn befolkningen med norsk bakgrunn. Mange i innvandrerbefolkningen er i dag så unge at de enda ikke er aktuelle for alderspensjoner. Det ligger dermed en betydelig fremtidig pensjonsøkning for innvandrerbefolkningen, som ytterligere kan forverre innvandrernes skatte- og trygderegnskap når innvandrerbefolkningen når pensjonsalderen om 20-30 år.

Samtidig avdekker trygdeprofilen at innvandrere får utbetalt mer trygder utenfor folketrygdens alderspensjoner, som for eksempel sosialhjelp, bostøtte, dagpenger og barnetrygd. Dette kan illustreres ved at innvandrergруппen fikk utbetalt 11 prosent mer av disse andre trygdene per innbygger enn befolkningen med norsk bakgrunn. For innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn og flyktningbakgrunn ble det utbetalt henholdsvis 23 og 57 prosent mer i andre trygder enn befolkningen med norsk bakgrunn (målt per innbygger i de ulike gruppene).

Selv om de høye trygdeutbetalingene for innvandrerbefolkningen delvis har naturlige årsaker betyr dette at innvandrerne på mange måter har en mer uheldig trygdeprofil enn befolkningen med norsk bakgrunn. Dette fordi pensjoner fra folketrygden, som alderspensjoner, i hovedsak utbetales til personer som har opparbeidet rett til pensjon etter et langt yrkesliv. Andre stønader, som for eksempel bostøtte og sosialhjelp, utbetales imidlertid relativt uavhengig av personens arbeidsmarkedstilknytning eller økonomiske bidrag til fellesskapet. Ut fra et økonomisk bærekraft perspektiv er det mer gunstig at en stor del av de samlede trygder

utbetales via de arbeidsmarkedsbaserte pensjonene i folketrygden enn som sosialhjelp og bostøtte.

På den annen side kan det hevdes av innvandrere kan ha behov for høyere stønader, særlig i en overgangsperiode. Ut fra et slikt perspektiv, som ofte benyttes av SSB, kan de høye trygdeutgiftene i en viss grad forsvares. Men SSB's statistikker viser like fullt at situasjonen på mange områder ikke forbedres vesentlig med økt botid. Innvandrere fra Afrika og Asia hadde for eksempel etter 15 år eller lengre botid fortsatt en så lav sysselsettingsgrad som 54 og 61 prosent i 4. kvartal 2008, mens gjennomsnittet for befolkningen med norsk bakgrunn var 72 prosent (SSB's "Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere", 4. kvartal 2008).

Ung innvandrerbefolkning - pensjon

I vår beregning av innvandrergruppers differanse per innbygger i skatte- og trygderegnskapet ovenfor, tas det ikke hensyn til at innvandrergruppen er vesentlige yngre enn befolkningen med norsk bakgrunn. At de er yngre innebærer at de får færre pensjonsutbetalinger. Dette bidrar også til å underkommunisere innvandrernes (andre) trygdeutbetalinger, fordi pensjoner i folketrygden utgjør hele 65 prosent av den norske befolkning sine trygdeutbetalinger, mens det tilsvarende tallet for innvandrergruppen bare er 45 prosent.

En måte å hensynta dette på er å sammenlikne hele befolkningen, befolkningen med norsk bakgrunn og innvandrergruppenes trygder når pensjoner fra folketrygden ikke regnes med. I tabell 2, pkt.10, fremkommer differansen når pensjoner fra folketrygden er holdt utenfor. Siden innvandrergruppene har en høyere andel stønader utenfor folketrygden fører dette til at differansen for innvandrergruppene da blir vesentlig høyere. Skatt minus trygd (pensjon ikke inkludert) utgjør da i gjennomsnitt per innbygger et positivt bidrag på henholdsvis 42 063 kr for totalbefolkningen, 44 299 kr for den norske befolkningen, 20 250 kr for innvandrerbefolkningen og 6 978 kr for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. For befolkningen med flyktningbakgrunn er det et negativt bidrag på 4 104 kr. Benytter vi den norske befolkningen som referanse, tilsier dette en differanse (mindre bidrag) for befolkningen som helhet på 2 236 kr, innvandrerbefolkningen på 24 049 kr, ikke-vestlige på 37 321 kr og flyktninger på 48 403 kr.

Likevel vil ikke dette være en helt rettferdig målestokk. Som nevnt over kan det være naturlig at innvandrerne har høyere stønader per innbygger enn de med norsk bakgrunn, i hvert fall i en overgangsperiode. Slik sett kan en utelatelse av pensjon føre til en overdrivelse av differansen knyttet til innvandrergruppene. Vi vil anta at differansen, altså deres mindre bidrag knyttet til skatte- og trygderegnskapet, trolig ligger et sted mellom differansen med og uten pensjoner fra folketrygden (mellom pkt.9 og pkt.10 i tabell 2).

Mindre bidrag

Dette gir, knyttet til skatte- og trygderegnskapet alene, at en innvandrers gjennomsnittlige bidrag ligger på mellom 6 300 og 24 000 kr mindre enn den gjennomsnittlige nordmann, mens tilsvarende tall for ikke-vestlige er mellom 16 600 kr og 37 000 kr, og for flyktninger mellom 26 000 kr og 48 000 kr.

I sum vil dette tilsi at ut fra dagens innvandrerbefolkning på 508 000 personer, utgjør deres mindre bidrag knyttet til skatte- og trygderegnskap alene, et sted mellom 3,2 og 12,2 milliarder kr per år.

3 Kostnader i statsbudsjettet

I tabell 3 nedenfor har vi laget en oversikt over alle utgiftspostene som kan direkte knyttes til innvandring og integrering på statsbudsjettet for 2009. Tallene er oppdatert i forhold til revidert nasjonalbudsjett (RNB). Vi vil til dette påpeke at det også er en rekke andre utgifter som kan knyttes til innvandring og integrering, for eksempel ekstra utgifter knyttet til språkopplæring i skolen, tolketjenester, helsetjenester, domstoler med mer, men vi har her tatt utgangspunkt i det som via statsbudsjettet direkte kan knyttes til feltet.

Tabellen viser at de samlede utgiftene som er satt av til innvandring og integrering var på hele 9,7 milliarder kroner. Dette tilsvarer omtrent det samme beløp som var satt av til politiet (9,8 mrd) og er høyere enn beløpet som er satt av til Norges største etat, NAV-etaten (8,6 mrd). Det store omfanget som utgifter til innvandring og integrering etter hvert har fått på statsbudsjettet kan også illustreres ved at utgiftene er større enn budsjettene til de fire departementene Kultur- og kirke departementet (8,5 mrd), Nærings- og handelsdepartementet (5,4 mrd), Miljøvern departementet (4,1 mrd) og Fiskeri- og kystdepartementet (3,6 mrd).

Betegnelse	Utgiftskapitel og departement	Forslag i statsbudsjettet 2009 (1000 kroner)
Utlendingsdirektoratet	690 (AID)	3 335 174
Utlendingsnemda	691 (AID)	240 537
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	650 (AID)	166 912
Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (overføringer til kommunene)	651 (AID)	3 504 695
Kontaktsvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene	652 (AID)	5600
Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (overføringer til kommunene)	653 (AID)	1 577 140
Tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere	854 (BLD)	192 863
Barnevernets omsorgssenter for mindreårige asylsøkere	856 (BLD)	381 730
Politiets utlendingsenhet	440, post 21 (JD)	132 562
Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere	225, post 65 (KD)	165 063
Totale utgifter		9 702 276

Tabell 3: Oversikt over utgifter til innvandring og integrering på statsbudsjettet for 2009. Kilder: Forslaget til statsbudsjett for 2009 og RNB 2009.

Utgiftene på statsbudsjettet er først og fremst knyttet til det rekordstore antall asylsøkere til Norge de siste årene. I juli 2009 la Utlendingsdirektoratet (UDI) frem sine tall fra årets første halvår. Det kom blant annet frem at antall asylsøknader har steget med 50 prosent fra samme periode i fjor. I tillegg kom det frem at omtrent dobbelt så mange får asyl. Om utviklingen fortsetter, forventer regjeringen at det ved utgangen av året totalt vil være registrert om lag 18 000 asylsøknader, mot i overkant av 14 000 i 2008 og cirka 6 500 i 2007. Mange land i Europa har i likhet med Norge opplevd en økt tilstrømming av asylsøkere, men langt fra en

like sterk økning, og for andre land er det en nedgang. Hva gjelder våre naboer hadde Danmark en vekst på 28 prosent fra 2007 til 2008, mens Sverige hadde en nedgang på 33 prosent.

For å beregne kostnadene knyttet til innvandring i Norge, bør derfor også de direkte utgiftene til innvandring og integrering inkluderes i regnskapet.

Fordeler vi de samlede kostnadene i tabell 3 per person per år, altså 9,7 milliarder (9 702 276 000) kr fordelt på innvandrerbefolkningen i Norge per 1. januar 2009, som utgjorde 508 199 personer, tilsier dette en kostnad på 19 091 kr per innvandrer per år.

4 Sysselsetting

Hele vår norske velferdsstat er basert på at flest mulig av den voksne befolkningen er i arbeid, og at de betaler en stor del av sin inntekt inn til fellesskapet i form av skatter.

Finansdepartementet har påpekt at det ikke er vår oljeformue, men våre innbyggers arbeidskraft, som klart utgjør den største delen av vår nasjonalformue (jf. SSB "Økonomiske analyser" 1/2009). Hvis store deler av den voksne befolkningen er på trygd og ikke i arbeid, vil dette derfor gi store utslag.

Det er stor variasjon i sysselsettingsgrad blant Norges ulike innvandrere/innvandrergupper. I en velferdsstat som den norske, som nettopp er avhengig av høy sysselsettingsgrad i befolkningen, vil en lav sysselsettingsgrad ikke være økonomisk bærekraftig på lengre sikt.

SSB tall avdekker at mens 72 prosent av befolkningen med norsk bakgrunn mellom 15 og 74 år var i arbeid, var 64 prosent av innvandrerbefolkningen og 60 prosent av innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn i arbeid. Blant innvandrere med asiatisk eller afrikansk bakgrunn var bare 57 og 50 prosent i arbeid i 2008. Og det i et år med rekordhøy sysselsetting i Norge.

Samtidig viser SSB's statistikk at forskjellen i sysselsettingsgrad mellom nordmenn og innvandrere blir enda større dersom SSBs aldersgruppe 15-74 åringer innsnevres til de aldersgruppene som har høyest yrkesdeltagelse. Dette fordi bare en liten andel personer under 20 år og over 67 år deltar i arbeidslivet.⁸

SSBs har ikke publisert tall for sysselsettingsgrad blant befolkningen med norsk bakgrunn mellom 25 og 54 år. Men hele 84 prosent av befolkningen i alt mellom 25 og 54 år var i arbeid i 2008 (dette altså til tross for at denne gruppen også omfatter innvandrerbefolkning).

Blant innvandrere med asiatisk og afrikansk bakgrunn i alderen 25-54 år var imidlertid bare henholdsvis 62 og 54 prosent i arbeid. Det betyr at sysselsettingsgraden i disse innvandrerguppene, som altså er i sin mest arbeidsføre alder, var mellom 26 og 36 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet i befolkningen.

Sysselsettingen for ulike grupper i Norge per 4.kvartal 2008 kommer frem i tabell 4 under:

⁸ Knyttet til SSB's sysselsettingsstatistikk fremkommer det ikke hvorvidt studenter er inkludert eller ikke. Uansett vil ikke dette ha betydning i denne sammenheng.

	Befolkningen i alt	Norsk bakgrunn	Innvandere i alt	Ikke-vestlige	Asia	Afrika	Norden	EU-land i Øst-Europa
Sysselsettingsgrad personer 15-74 år	71,6	72,4	64,2	60,6	56,8	49,7	75,6	73,5
% avvik ift personer med norsk bakgrunn	-1,1		-11,4	-16,3	-21,5	-31,4	+4,4	+1,5
Sysselsettingsgrad personer 25-54 år	84,1	?	70,2		62,1	54,2	85,1	76,8
% avvik ift befolkningen i alt		?	-16,5		-26,2	-35,6	+1,2	-8,7

Tabell 4: Oversikt over sysselsettingsgrad blant ulike grupper 4. kvartal 2008. Spørsmålstegn referer til at tallet er ukjent for oss. Kilde: SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk for innvandrere 4. kvartal 2008.

Kostnadene knyttet til lavere sysselsetting i innvandrerbefolkningen kan relateres til to hovedforhold: a) lavere skatteinntekter ved reduserte trygde- og pensjonspremier fra arbeidstakere og arbeidsgivere, og b) lavere verdiskapning (BNP). Det første forholdet har en direkte effekt på velferdsstatens finansielle situasjon i form av mindre avgiftsinntekter, mens lavere verdiskapning på sikt gir staten mindre skatteinntekter. Dette tilsier at begge har en effekt som trekker i samme retning, om enn må på noe ulik måte, noe som gjør dem noe vanskelig å summere.

a) Sysselsetting relatert til skatteinntekter

Kostnadene knyttet til lavere avgiftsinntekter (fra arbeidstakere og arbeidsgivere) kan grovt beregnes ved å ta utgangspunkt i at avgifter fra trygde- og pensjonspremier utgjorde i alt 227 milliarder (226 670 000 000) kroner i 2008 (SSB's statistikk om offentlig forvaltning sine inntekter og utgifter, jf. vedleggstabell V1). Dette tilsvarer en avgiftsinntekt på 47 849 kr per innbygger (eller 89 720 kr per sysselsatt person mellom 15 og 74 år). Kostnader knyttet til lavere avgiftsinntekter kan grovt beregnes ved å regne ut hvor stor avgiftsreduksjonen blir per person som følge av lavere sysselsettingsgrad blant innvandrergruppene.

Til dette kan vi jo først bemerke, som det fremkommer i tabell 4, at innvandrere fra EU-land i Øst-Europa hadde 1,5 prosent høyere sysselsettingsgrad enn den norske befolkningen, relatert til aldersgruppen 15-74 år. Når vi derimot ser på aldersgruppen 25-54 år hadde den samme gruppen 8,7 prosent lavere sysselsettingsgrad enn befolkningen som helhet.

Blant innvandrere i alt var sysselsettingsgraden (i aldersgruppen 15-74 år) 11,4 prosent lavere enn blant befolkningen med norsk bakgrunn, mens den blant innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var 16,3 prosent lavere. Blant innvandrere med asiatisk og afrikansk bakgrunn var sysselsettingen hele 21,5 og 31,4 prosent lavere (hvilket i gjennomsnitt gir 23,9 % for disse to gruppene).

Dersom avgiftsinntektene reduseres tilsvarende reduksjonen i sysselsettingsgrad (sammenliknet med den norske befolkningen), betyr dette reduserte trygde- og pensjonspremier på 5 400 (5 408) kr per person per år for innvandrerguppen totalt og 7 800 (7 799) kr per person per år for ikke-vestlige innvandrere. For innvandrere med asiatisk og afrikansk bakgrunn vil avgiftsreduksjonen utgjøre henholdsvis 10 240 kr og 15 025 kr per person per år, som gir et gjennomsnitt på 11 400 (11 436) kr.

Siden innvandrere fra Asia og Afrika trolig i stor grad tilsvarende den gruppen som SSB har benevnt som flyktninger (jf tabell 2, som refererer seg til skatte- og trygderegnskapet), har vi her valgt å bruke denne gruppens sysselsettingsgrad som en indikator for sysselsettingen i flyktningsgruppen. Dette gir at vi har satt kostnaden i form av reduserte avgifter til å være 11 400 kr for per person per år for flyktninger. (Jf. også tabell 5 under).

b) Sysselsetting relatert til BNP

Den lavere sysselsettingen blant innvandrere har som nevnt også en effekt i forhold til redusert verdiskapning i form av BNP per innbygger. Dette ved en mer indirekte langsiktig effekt fordi staten får mindre skatteinntekter. Som kjent utgjør en betydelig del av Norges BNP oljen. Dette er en ressurs som er uavhengig av Norges borgere. Samtidig er olje en tidsavgrenset ressurs, vi har derfor valgt å forholde oss til BNP for fastlandsøkonomien.

Total BNP for Norge er 2 548 322 milliarder, hvilket utgjør 534 440 kr per innbygger. BNP for fastlandsøkonomien i Norge (heretter benevnt som BNP-F), er på 1 829 854 milliarder. BNP-F er således 28,2 prosent lavere enn total BNP, og utgjør 383 761 kr per innbygger. Ved at vi forholder oss til BNP-F holder vi utenfor alt som har med oljevirkosomhet og sjøfart å gjøre.

For å beregne effekten av redusert verdiskapning i BNP-F knyttet til innvandreres lavere sysselsetting, har vi for enkelhets skyld antatt at innvandrere har det samme gjennomsnittlige bidrag som befolkningen for øvrig. Dette gir følgende:

Innvandrerbefolkningen mellom 15 og 74 år hadde i gjennomsnitt 11,4 prosent lavere sysselsetting enn befolkningen med norsk bakgrunn. Dermed er det rimelig å anta at innvandrere også bidrar med et tilsvarende lavere BNP-F per innbygger. Det gir at innvandrerbefolkningen i gjennomsnitt bidrar med et lavere BNP-F per innbygger tilsvarende 44 000 (43 749) kr per innbygger. På sammen måte kan vi beregne at ikke-vestlige og innvandrere med flyktningsbakgrunn bidrar med et inntektsfall i verdiskapningen som tilsvarende henholdsvis 62 500 (62 553) kr (ut fra 16,3 % lavere sysselsetting) og 92 000 (91 719) kr (ut fra gjennomsnittet av sysselsetting for afrikanere og asiater på 23,9 %) per innbygger per år (jf. tabell 5 under).

	1. og 2.gen innvandrere	Ikke- vestlige innvandrere	Innvandrere med flyktning- bakgrunn
a) Tap i arbeidsgiver/trygdeavgift per person som følge av lavere sysselsetting. 2008	- 5 400 kr	- 7 800 kr	- 11 400 kr
b) Tap i BNP-F per person som følge av lavere sysselsetting	- 44 000 kr	- 62 500 kr	- 92 000 kr

Tabell 5: Beregnet effekt av redusert sysselsettingsgrad for reduserte trygde- og pensjonsavgifter og redusert verdiskapning for ulike innvandreregrupper målt i kroner per innbygger. 2008.

Årsakene til at effekten av den lavere sysselsettingen blant innvandrere blir så stor, er som nevnt tidligere at våre innbyggers arbeidskraft, både kvinner og menn, er vår viktigste ressurs. Da får det også store utslag når nesten halve den voksne befolkningen blant flere innvandreregrupper er på trygd og ikke i arbeid. Selv blant den store innvandreregruppen med bakgrunn fra Pakistan var kun 48 prosent av befolkningen sysselsatte. Blant innvandrere fra Somalia og Irak var kun 36 og 47 prosent sysselsatte. På sikt vil en så lav sysselsetting være uforenlig med vår skattebaserte skandinaviske velferdsmodell.

Vi vil påpeke at vi i disse beregningene opererer med forsiktige anslag. For det første har vi antatt at innvandrere i utgangspunktet har samme bidrag til BNP-F som befolkningen forøvrig. Deretter har lagt til grunn forskjellen i sysselsettingsgrad i aldersgruppen 15-74 år, og ikke i aldersgruppen 25-54 år. For mens differansen i sysselsetting blant 15-74 åringer er 11,4 prosent, er differansen blant 25-54 åringer 16,5 prosent. Dette ville igjen ført til reduksjon av BNP-F per innbygger ville vært høyere dersom vi hadde lagt til grunn sysselsettingen blant 25-54 åringer. Videre har vi tatt utgangspunkt i BNP-F, som er 28,2 prosent lavere enn BNP. Vi antar derfor at de reelle kostnadene sannsynligvis er langt høyere.

5 Hva koster innvandringen Norge?

Som synliggjort i dette notatet kan vi ikke ut fra tilgjengelige data komme med noe presist anslag av hva innvandringen koster Norge, men våre tall og beregninger gir en indikasjon. Vi vil i dette kapitlet samle disse kostnadene/ reduserte nettobidragene, samt beregne noen utslag dette kan gi seg i fremtiden.

I tabell 6 (jf. under) viser vi et anslag på de samlede kostnadene/ reduserte nettobidragene per innbygger for ulike innvandreregrupper i Norge, da sammenliknet med befolkningen med norsk bakgrunn.

Kostnadene er en følge av at innvandrere, og spesielt ikke-vestlige innvandrere og flyktninger, har et langt lavere nettobidrag på skatte- og trygderegnskapet enn personer med norsk bakgrunn. I tillegg kommer de årlige kostnadene til innvandring og integrering på statsbudsjettet for 2009 og tapte arbeidsgiver- og arbeidstakeravgifter på grunn av lavere sysselsettingsgrad. Vi viser også antatt BNP-F tap per person.

	1. og 2.gen innvandrere	Ikke-vestlige innvandrere	Innvandrere med flyktning- bakgrunn
1.1. Skatte og trygderegnskap, inkludert pensjoner fra folketrygden. 2006	- 6 322	- 16 653	- 26 656
1.2 Skatte og trygderegnskap, ekskludert pensjoner fra folketrygden. 2006	- 24 049	-37 321	-48 403
2. Utgifter til innvandring på Statsbudsjettet 2009	- 19 091	- 19 091	- 19 091
3. Tap i arbeidsgiver/trygdeavgift som følge av lavere sysselsetting. 2008	- 5 407	- 7 799	- 11 436
4. Sum kostnader/reduisert nettobidrag inkl. pensjon	- 30 820	- 43 543	- 57 183
5. Sum kostnader/reduisert nettobidrag ekskl. pensjon	- 48 547	- 64 211	- 78 930
Tap i BNP-F som følge av lavere sysselsetting	- 44 000	- 62 500	- 92 000

Tabell 6: Oversikt over kostnader for innvandrergupper per innbygger per år knyttet til merutgifter på tre ulike kostnadskomponenter i statens utgiftsregnskap samt beregnet tap verdiskapning (BNP-F). Kroner. Kilde: Tabellen er utarbeidet på grunnlag av statistikk og beregninger fra revidert nasjonal budsjett for 2009, SSB. Rapport 2009/1, SSB statistikk for offentlig forvaltnings inntekter og utgifter og SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk for innvandrere.

Innvandringens samlede kostnader

Som vist (jf. tabell 6, pkt.4 og 5) er det forskjell på ulike gruppers nettobidrag knyttet til om pensjoner medregnes eller holdes utenfor. Dette gir at med dagens innvandrerbefolkning i Norge på 508 199 personer, tilsvarer redusert nettobidrag og kostnader 24,7 milliarder kr per år når pensjoner holdes utenfor. Inkludert pensjoner utgjør innvandrerbefolkningens reduserte nettobidrag og kostnader 15,7 milliarder kroner. Et forsiktig anslag knyttet til dagens innvandring ligger trolig et sted i mellom, altså et redusert nettobidrag på mellom 16 og 25 milliarder kroner.

Relatert til dette kommer fallet i verdiskapningen (BNP-F) per innbygger, som følger av den lavere sysselsettingen blant innvandrerne. For innvandrergruppen i alt er et forsiktig anslag en reduksjon i BNP per innbygger på 44 000 kr per person. Med dagens innvandrerbefolkning vil dette kunne tilsvare en reduksjon i verdiskapningen (BNP-F) på 22,4 milliarder kroner.

	2009
Antall innvandrere	508 199
1.1 Totale kostnader/reduisert nettobidrag inkl pensjon. Milliarder kr	-15,7
1.2 Totale kostnader/reduisert nettobidrag ekskl pensjon. Milliarder kr	-24,7
2.0 Antatt reduksjon i BNP-F. Milliarder kr	-22,4

Tabell 7: En indikasjon på innvandringens samlede kostnader/reduiserte nettobidrag ut fra innvandrerbefolkningen per 01.01.09, og antatt samlet redusert BNP-F. I milliarder kr.

Dette må kunne karakteriseres som dramatiske tall som vil kunne få store konsekvenser for den norske velferdsstatens finansielle grunnlag og verdiskapning i fremtiden, dersom dagens innvandringspolitikk videreføres. I denne sammenheng kan det være interessant å henvise til

noe av det som blir sagt i Perspektivmeldingen 2009, St.meld.nr.9, 2008-2009, som det altså er nåværende finansminister som har ansvaret for:

Arbeidsinnvandringen har bidratt til å dempe pressproblemer i arbeidsmarkedet, økt vekstevnen i økonomien og styrket offentlige finanser. På den annen side har vi ikke observert de fulle effektene av denne arbeidsinnvandringen. De langsiktige effektene vil bl.a. avhenge av hvor mange av arbeidsinnvandrerne som blir værende i Norge og om de da tar med seg familien, eller om de vil reise tilbake når konjunktorene snur. (Kap 9.5)

Det er rimelig å anta at arbeidsinnvandrerne på lang sikt vil ha samme yrkesfrekvenser som den øvrige befolkningen, og at skatteinntekter og offentlige utgifter per innbygger derfor i liten grad vil påvirkes. Økt befolkning innebærer imidlertid at finansieringsbidraget per innbygger fra oljeformuen reduseres. Samlet tilsier dette at arbeidsinnvandring neppe vil avhjelpe de langsiktige statsfinansielle utfordringene. (Kap 9.5)

Høyere arbeidsinnvandring vil bidra til økt tilgang på arbeidskraft. I alternativet med høy arbeidsinnvandring øker befolkningen i 2060 med 13 pst. i forhold til referanseforløpet, mens antall timeverk øker med vel 10 pst. Samlet disponibel realinntekt øker med 6 pst., men avtar per innbygger. Høy innvandring vil også føre til økte offentlige utgifter. Økningen vil være særlig markert mot slutten av framskrivingsperioden siden økt innvandring etter hvert vil slå ut i høyere utgifter til alderspensjoner og utgifter til pleie og omsorg. (Kap 7.4.1)

NHO har tidligere advart mot innvandring av folk med lav kompetanse. I juni 2006 sa NHO følgende: Innen få år kan den nasjonale oljeformuen være tapt. Årsakene er innvandringen av ikke-kvalifisert arbeidskraft og at mange med innvandrerbakgrunn ikke gjennomfører utdanning. Dette fører til lav sysselsetting og derav høyt trygdeforbruk. Med dagens politikk vil innvandrerbefolkningen fordoble seg innen 2015. Tidspunktet sammenfaller med den kommende eldrebølgen. En reduksjon av arbeidsstyrken med syv prosent tilsvarer tapet av hele oljeformuen, var konklusjonen til NHO Horisont (Næringspolitisk tidsskrift nr. 2 2006).

I tabell 8 (nedenfor) har vi forsøkt å gi en antydning av hvilke økonomiske konsekvenser det vil få dersom innvandrerbefolkningen i Norge øker i henhold til høyalternativet i SSBs befolkningsframskrivning. Det må her tilføyes at SSBs høyalternativ legger til grunn en lavere innvandring enn de siste årenes rekordstore innvandring, og er slik sett, etter vår vurdering, ikke spesielt høyt (dersom dagens innvandringspolitikk videreføres).

Vi forutsetter samtidig at innvandrerens skatte- og trygdeatferd, sysselsettingsgrad og utgifter til innvandring på statsbudsjettet blir uendret i fremtiden. Til dette vil vi bemerke, som vi tidligere har poengtert, at etter hvert som tiden går, vil også flere innvandrere nå pensjonsalderen. Vi står dermed overfor en betydelig fremtidig pensjonsøkning for innvandrerbefolkningen, som ikke fremkommer i tabell 8 nettopp fordi vi har holdt innvandrerens skatte- og trygdeatferd, sysselsettingsgrad og utgifter til innvandring på statsbudsjettet i forhold til dagens situasjon og dagens innvandring.

Kostnader per år i milliarder kr og fremskrevet innvandrerbefolkning	År 2009	År 2020	År 2030	År 2060
Antall innvandrere i følge SSBs høyalternativ	508 199	995 901	1 423 915	2 584 260
1.1 Totale kostnader/reduisert nettobidrag inkl pensjon. Milliarder kr	-15,7	-30,7	-43,9	-79,7
1.2 Totale kostnader/reduisert nettobidrag ekskl pensjon. Milliarder kr	-24,7	-48,3	-69,1	-125,5
Antatt tap i BNP-F. Milliarder kr	-22,4	-43,8	-62,7	-113,8

Tabell 8: Beregnede fremtidige kostnader per år knyttet til den totale innvandrerbefolkningen basert på høyalternativet i SSBs framskrivning av innvandrerbefolkningen. Kostnader i milliarder kr per år.

I følge SSBs høyalternativ vil innvandrerbefolkningen i Norge øke til ca. 1 million i år 2020, 1,4 millioner i år 2030 og 2,6 millioner i år 2060. De fleste av disse forventes å ha ikke-vestlig bakgrunn. Forutsatt at sammensetningen av innvandrergrupper blir omtrent den samme som i dag, vil dette kunne bety at kostnadene/reduerte nettobidrag til innvandring kan tilsvare mellom 31 og 48 milliarder kroner i år 2020, mellom 44 og 69 milliarder kroner i år 2030 og mellom 80 og 126 milliarder i år 2060.

De BNP-F tap som staten kan påføres i form av mindre skatteinntekter kan med en innvandrerbefolkning på 1 million personer i år 2020, 1,4 million i år 2030 og 2,6 millioner i år 2060, kan utgjøre 44 milliarder i år 2020, 63 milliarder kr i år 2030 og 114 milliarder kr i år 2060.

Hvordan kompenseres for kostnader og tap?

At dagens innvandring kan koste et sted mellom 16 og 25 milliarder kroner og bety en reduksjon i BNP-F på i underkant av 23 milliarder, som dertil kan øke betydelig i fremtiden, har betydning for Norge som velferdsstat.

En lavere verdiskapning vil på sikt vil kunne påvirke statens skattegrunnlag, da en lavere inntekt i befolkningen kan medføre at staten må kutte skattene fordi befolkningen får en lavere skatteevne. Dette står i skarp kontrast til et annet forhold, nemlig at statens utgifter vil øke i fremtiden, da både knyttet til en fremtidig innvandring tilsvarende dagens nivå og den fremtidige eldrebølgen, der også innvandringen har en sentral rolle.

Dette kan sammenliknes med at en person både får vesentlig høyere utgifter og samtidig lavere inntekt. For å komme ut av en slik situasjon er personen nødt til å gjøre kutt i sine utgifter. Dette gir at staten må gjennomføre vesentlige kutt i sine utgifter, hvilket vil bety drastiske kutt i velferdsordninger.

Sluttord

Våre beregninger tilsier at dagens innvandring er en betydelig kostnad. Til dette vil vi igjen påpeke at vi i dette notatet ikke har hatt ambisjoner om å finne det eksakte tallet på

innvandringens kostnader, men å gi en indikasjon på noen av kostnadene. Vi håper derfor at økonomiske forskningsmiljøer kan gi mer nøyaktige beregninger, som en oppfølging av dette arbeidet.

Noen vil nok uansett avvise dette som en tilnærmet skremselspropaganda som ledd i stoppe innvandringen til Norge. Vi understreker igjen at det ikke er vår hensikt. Vår hensikt er å synliggjøre at innvandringen til Norge koster, og at type og andel innvandring har betydning på sikt for velferdsstaten Norge slik vi kjenner den i dag. Til dette vil vi også påpeke at de beregninger vi har gjort i dette notatet viser med all tydelighet at innvandreres bidrag til det norske fellesskapet, er høyst forskjellig. Videre viser det at den fremtidige eldrebølgen, og dens forventede kostnader, også er knyttet til innvandringen. Men vel så viktig: Det viser viktigheten av at den arbeidsføre delen av befolkningen i Norge faktisk er sysselsatt. Kun slik vil vi kunne forvente å opprettholde, om enn ikke på dagens nivå, velferdsgoder relatert til for eksempel trygde- og stønadsordninger.

All den tid Norge kan lene seg på oljen og oljefondet (pensjonsfondet) vil nok en rekke velferdsordninger holdes i hevd en viss tid, men det vil kun være snakk om tid. Det er en illusjon at oljefondet vil være tilstrekkelig til de fremtidige utgifter. Som våre beregninger viser er den viktigste formuen til Norge innbyggerens arbeidskraft og bidrag til fellesskapet. Det må den til enhver tid sittende regjering forvalte på best mulig måte, og da må den også ha med seg kostnader og inntekter ved den høyst forskjellige innvandringen til Norge.

VEDLEGGSTABELL V1

Oversikt over offentlig forvaltnings inntekter og utgifter. Kroner, prosent og per innbygger. 2008. Kilde: SSBs statistikk om offentlig forvaltnings inntekter og utgifter tabell 2, 3 og 10.

Totale offentlige inntekter, utgifter og driftsresultat/overskudd	Mill kr	Prosent	Kroner per innbygger
A). TOTALE INNTEKTER I ALT	1 435 679	100	303 067
1. Skatteinntekter i alt	1 071 025	74,6	226 090
1.1 Skatteinntekter fra petroleum	253 135	17,6	53 436
1.2 Skatteinntekter utenom petroleum	817 890	57,0	172 654
1.2.1 Herav skatteinntekter fra inntekt og formue	306 955	21,4	64 797
1.2.2 Herav trygdeavgift og pensjonspremier	226 670	15,8	47 849
1.2.3 Herav merverdi- og investeringsavgift	184 843	12,9	39 020
1.2.4 Herav avgift på bil, bensin, tobakk Og alkohol	62 585	4,4	12 212
1.2.5 Herav andre skatter og avgifter	36 987	2,6	7 808
2. Formuesinntekter i alt	352 317	25,4	74 373
Herav renter	113 921	7,9	24 048
Herav utbytte (fra StatoilHydro, osv)	73 974	5,2	15 616
Leieinntekter av grunn, veianlegg, osv.	5 444	0,4	1 149
Uttak fra Statens petroleumsvirksomhet (oljefondet)	152 576	10,6	32 208
Uttak fra annen foretningsdrift	3 429	0,2	724
3. Inntekter via overføringer (fra Norges bank osv)	9 927	0,7	2 096
4. Kapitalinntekter	1 973	0,1	417
5. Inntekter fra driftsresultat fra kommunal vann og avløpsvirksomhet	438	0,03	93
B). TOTALE UTGIFTER I ALT	957 407	100	202 105
1. Alminnelig offentlige tjenesteyting (sekkepost med off. adm. u-hjelp, osv)	107 213	11,2	22 632
2. Forsvar	38 216	4,0	8 067
3. Offentlig orden og trygghet (politi, domstoler, kriminalomsorg, osv)	19 395	2,0	4 094
4. Næringsøkonomiske forhold (samferdsel, landbruk, osv.)	83 535	8,7	17 634
5. Miljøvern	5 095	0,5	1 026
6. Boliger og nærmiljø	6 461	0,7	1 364
7. Helse (sykehus, primærhelsetjeneste, osv)	161 970	16,9	34 191
8. Fritid, kultur og religion	25 523	2,7	5 388
9. Utdanning (grunnskole, videregående opplæring, høyere utdanning, osv.)	128 107	13,4	27 043
10. Sosial beskyttelse (trygder og stønader)	381 891	39,9	80 616
C). DRIFTSRESULTAT/OVERSKUDD. (B minus A) (“NETTOFINANSINVESTINGER”)	478 272	33,3	100 962
DRIFTSRESULTAT/OVERSKUDD EKS. STATENS OLJEINNTEKTER	72 561	5,1	15 317
DRIFTSRESULTAT EKS. STATENS OLJEINNTEKTER OG UTBYTTE FRA STATENS FORRETNINGSVIRKSOMHET	-1 413	-0,01	-298

VEDLEGGSTABELL V2

Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrere eller norskfødt med innvandrereforeldre. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt 2006. Kroner og prosent. Kilde: Tabellen er kopiert fra SSB rapport 2009/1, tabell 7.5 side 88.

	Hele befolkningen uten studenter			Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre			Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre med landbakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika			Flyktninger		
	Med lav-inntekt	Ikke lav-inntekt	Alle	Med lav-inntekt	Ikke lav-inntekt	Alle	Med lav-inntekt	Ikke lav-inntekt	Alle	Med lav-inntekt	Ikke lav-inntekt	Alle
Yrkesinntekter	34	75	73	46	80	76	44	78	72	31	76	67
Kapitalinntekter	3	5	5	1	3	3	1	2	2	0	1	1
Overføringer	63	20	22	53	17	22	55	20	26	69	23	32
Herav:												
Pensjon fra folketrygden	44	13	14	17	9	10	15	9	10	15	8	10
Dagpenger ved arbeidsledighet	2	0	1	3	1	1	3	1	2	4	2	2
Barnetrygd	3	1	1	5	2	2	6	2	3	6	3	3
Bostøtte	2	0	0	11	1	2	13	2	4	19	3	6
Sosialhjelp	5	0	0	11	1	2	13	2	4	19	3	6
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	152800	590400	529500	138100	549000	405200	145200	499200	352200	172900	478800	353500
Inntekt etter skatt	130900	437200	394600	121600	411400	310000	129200	385500	279100	157300	376000	286400
Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (EU-skala)	102000	277900	253400	80300	257800	195700	82900	232700	170500	96400	222100	170600
Antall personer i husholdningen	1,5	2,3	2,2	2,0	2,5	2,3	2,1	2,6	2,4	2,5	2,8	2,6
Antall observasjoner (husholdninger)	285 232	1 766 241	2 051 473	63 844	118 526	182 409	51 526	72 620	124 146	21 506	30 994	52 500